

Projectmatig werken: moet kunnen!

1. De uitdaging: Op zoek naar mensen bij de vijgenbomen...

Verhaal ter inspiratie (Joh 1, 43-51)

De volgende dag besloot Jezus naar Galilea te gaan en daar ontmoette hij Filippus. Hij zei tegen hem: 'Ga met mij mee.' Filippus kwam uit Betsaida, uit dezelfde stad als Andreas en Petrus. Hij kwam Natanaël tegen en zei tegen hem: 'We hebben de man gevonden over wie Mozes in de wet geschreven heeft en over wie ook de profeten spreken: Jezus, de zoon van Jozef, uit Nazaret!' 'Uit Nazaret?' zei Natanaël. 'Kan daar iets goeds vandaan komen?' 'Ga zelf maar kijken,' zei Filippus. Jezus zag Natanaël aankomen en zei: 'Dat is nu een echte Israëliet, een mens zonder bedrog.' 'Waar kent u mij van?' vroeg Natanaël. Jezus antwoordde: 'Ik had je al gezien voordat Filippus je riep, toen je onder de vijgenboom zat.' 'Rabbi, u bent de Zoon van God, u bent de koning van Israël!' zei Natanaël. Jezus vroeg: 'Geloof je omdat ik tegen je zei dat ik je onder de vijgenboom zag zitten? Je zult nog grotere dingen zien.'

De uitdaging(en) van vandaag

Zowel binnen het beleidsplan van onze federatie als in de verslagen van onze open parochieberaden klinkt heel sterk de vraag naar nieuwe medewerkers door.

We merken dat onze vrijwilligers - die tot nu toe engagement opnemen - dat al jarenlang doen: als lid van een werkgroep, van een bestuursploeg in onze bewegingen, enz... Nieuwe mensen schijnen zich niet aan te dienen en de opvolging lijkt verre van verzekerd. De jonge generaties (jongeren, jong-volwassenen) voelen zich blijkbaar niet langer aangesproken door ons vrijwilligersveld.

Verskillende factoren spelen hier in mee. Eerst en vooral is vrijwilligerswerk iets voor de vrije tijd en voor veel mensen zit de agenda al overvol. Het vraagt soms kunst- en vliegwerk om daar nog een stukje inzet voor de parochie in te krijgen.

Een tweede factor is wellicht dat een lang engagement op vandaag afschrikt. Mensen zijn op hun hoede voor zo'n engagement, vaak vanuit de bezorgdheid: "Je geeft een hand en ze nemen je arm..." Bij een engagement op langere termijn vermindert de tijdsinvestering trouwens niet. Er is altijd meer en meer dat moet gedaan worden...

Ten derde, zijn we binnen ons vrijwilligersveld nogal vlug geneigd om te blijven 'vissen in dezelfde vijver'. Wie al iets doet wordt heel vlug nog voor andere dingen gevraagd.

Tenslotte is er de vaststelling dat de huidige vormgeving van onze geloofsgemeenschap voor veel mensen zijn aantrekkelijkheid blijkt kwijt te zijn. Mensen stappen niet langer spontaan mee in het geloofsverhaal zoals we dat op vandaag in onze parochie/federatiegemeenschap proberen te beleven. Vanuit deze invalshoek lijkt het vaak alsof we in spiraalbeweging terecht gekomen zijn. Mensen kunnen zich minder vinden in ons geloofsverhaal en dat houdt hen weg van concreet engagement. Maar omgekeerd houdt o.a. de schrik voor een overvraagd engagement hen ook tegen om in ons geloofsverhaal binnen te stappen. Deze eindeloze cirkel werkt vaak ontmoedigend... Doemscenario's voor de toekomst beginnen stilletjesaan boven te drijven...

Hoe kunnen we met deze uitdaging(en) omgaan? Is er een oplossing, of beter gezegd zijn er nieuwe en andere wegen mogelijk? In deze tekst proberen we alvast een aanzet te geven. Het is geen 'succesformule' maar een zoektocht naar een ruimte binnen onze gemeenschap waarin mensen mogen groeien. We geloven dat we deze ruimte kunnen scheppen door ons te richten op een aanbod van korte engagementen ofwel: een projectmatig werken.

Over mensen en vijgenbomen...

Het verhaal van Natanaël kan ons misschien op weg helpen ¹. Natanaël is een merkwaardige figuur. We vinden hem enkel terug in het evangelie van Johannes. In de andere evangelies wordt er met geen woord over hem gerept. Was hij een leerling van Jezus? Hij wordt alvast niet genoemd als één van de twaalf. Is hij mee op weg gegaan met Jezus? Is hij de hele tijd bij Hem gebleven? Moeilijk te zeggen... Natanaël komt – na deze ontmoeting – nog één keer voor in het Johannesevangelie. Helemaal op het einde wordt hij vermeld als één van de leerlingen waar Jezus aan verschenen is bij het meer van Galilea. Welke weg Natanaël dus ook gegaan is, één ontmoeting was voldoende om te proeven van nieuw leven. Eén gesprek brengt hem in het licht van Pasen, laat hem kennismaken met de tafelgemeenschap van Jezus. Om dan opnieuw zijn eigen weg te gaan. Welke weg dat was, weten we niet. Maar zijn naam doet veel vermoeden "Natana-el": God heeft gegeven! Geschenk van God!

Het verhaal van Natanaël bevat interessante aanknopingspunten om een visie uit te werken rond projectmatig werken. We zetten een aantal passages uit het verhaal op een rijtje en proberen te zoeken naar bouwstenen die ons verder helpen.

---

¹ Soms heb je ergens iets gelezen dat je trof, dat je bleef meedragen, maar je weet niet meer waar je dit gelezen had. Bij deze tekst was dit het geval. Deze manier om met het verhaal van Natanaël om te gaan, klonk ergens in mijn achterhoofd, maar ik wist niet meer waar ik het gelezen had. Na het afwerken van deze tekst, vond ik het toevallig terug. Ik heb hier ruimschoots –onbewust- geput uit een tekst van Timothy Radcliffe: T. Radcliffe, *Voordat Filippus u riep, zag ik u onder vijgenboom zitten* in Kom en Zie. Tekstboek Brussel-Allerheiligen 2006, Halewijn, Antwerpen, 2006

1. Natanaël wordt niet rechtstreeks aangesproken door Jezus. We vinden hier dus geen klassiek 'roepingsverhaal'. Natanaël wordt trouwens ook niet opgeroepen "om Jezus te volgen". Het is Filippus die Natanaël ontmoet en hem spreekt over wat hem ten diepste raakt en beweegt. Hij nodigt, bij wijze van spreken, Natanaël uit om gewoon eventjes vanonder zijn vijgenboom weg te komen. *'Ga zelf maar kijken,' zei Filippus...*
2. Natanaël is niet onmiddellijk enthousiast over het vooruitzicht van een ontmoeting met Jezus. Zijn beeld van Jezus is sterk gekleurd door alles wat hij gehoord en gezien heeft bij mensen uit Nazareth. Het valt te betwijfelen of daar iets goeds kan vandaan komen. *'Uit Nazaret?' zei Natanaël. 'Kan daar iets goeds vandaan komen?'*
3. Het eerste wat Jezus doet als Hij Natanaël ziet, is het positieve in hem doen oplichten: *'Dat is nu een echte Israëliet, een mens zonder bedrog.'* Jezus heeft de 'feeling' om iemands talenten en mogelijkheden onmiddellijk te taxeren én te benoemen. Zonder stroop aan de baard te smeren laat Hij het beste in de mens opflakkeren. Dit tot grote verwondering van Natanaël zelf: *'Waar kent u mij van?' vroeg Natanaël.*
4. Blijkbaar kent Jezus Natanaël al. *'Ik had je al gezien voordat Filippus je riep, toen je onder de vijgenboom zat.'* Of beter gezegd, Hij kent de plek waar Natanaël zich bevond. De vijgenboom is geen onbekend gebied voor Hem...
5. Natanaël komt op het einde van het verhaal tot een typische geloofsuitspraak. Hij (h)erkent Jezus als de Messias. Maar de reactie van Jezus is verrassend. Er komt geen "Kom en volg mij" uitspraak. Integendeel: *'Geloof je omdat ik tegen je zei dat ik je onder de vijgenboom zag zitten? Met andere woorden "Ben je verwonderd dat ik jouw plek, de vijgenboom, ken én ze respecteer?" Jezus zet Natanaël niet vast, hij laat Hem op zijn eigen plek, in zijn eigen persoon. Hij voegt er enkel een vrijblijvende uitnodiging aan toe: 'Je zult nog grotere dingen zien.'*

Welke bouwstenen vinden we in deze passages? Een poging...

1. Natanaël wordt aangesproken door Filippus, niet door Jezus zelf. Een groot deel van de mensen zijn op vandaag niet langer aangesproken door het geloofsverhaal van de christenen. We kunnen dit jammer vinden maar het mag geen reden zijn om de moed te laten varen. Integendeel. Ons engagement in ons vrijwilligerswerk is geworteld in het geloofsverhaal maar dat hebben we maar leren kennen doorheen andere mensen. Wellicht geldt dit ook in het op zoek gaan naar nieuwe vrijwilligers voor onze parochie/federatie. Mensen worden maar aangemoedigd, uitgenodigd tot engagement door heel concrete gesprekken met andere mensen.
  - die door hun manier van leven 'getuigen' van wat hen ten diepste beweegt.
  - die ruimte laten voor een vrije keuze en een aanbod doen om eventjes recht te staan vanonder de vijgenboom van het alledaagse leven. "Kom even kijken en proeven, je ziet wel of het je iets zegt of niet."

2. Natanaël zit met een 'natuurlijke' weerstand ten opzichte van alles en iedereen die uit Nazareth komt. Op vandaag voelen veel mensen ook een 'tegenzin' ten opzicht van alles wat uit 'de kerk' komt: vanuit negatieve ervaringen, de angst om 'gerecruteerd' te worden of 'verouderde kerkbeelden'. Dit is iets waar we best rekening mee houden.

In het verhaal doorbreekt Filippus die beelden met één zin "Kom gewoon eens kijken". In één concreet contact, in één bepaalde setting, in één project kan iemand de ruimte vinden om zichzelf te zijn en zich op een eigen, persoonlijke manier te engageren. En dat is voldoende! We vermijden best scenario's van 'verborgen agenda's' of 'stille verwachtingen' waarbij we mensen eigenlijk in onze kerngemeenschap willen binnenvoeren.

Binnen de werking van onze bewegingen en werkgroepen zijn er trouwens heel wat activiteiten die als een min of meer zelfstandig project kunnen worden opgevat. Enkele voorbeelden : de startavond van broederlijk delen, startavond van welzijnszorg, een kuisdag in de kerk of in het par. centrum, de senioren eens in de bloemetjes zetten in de seniorenweek, bepaalde onderdelen van de Valkenburgfeesten, het solidariteitsontbijt, het lichtmisontbijt en de lichtmisviering, een vormingsavond voor verloofden, enz.... allemaal kansen om mensen voor iets concreets en duidelijk afgebakend in de tijd bij de parochie te betrekken.

3. Jezus taxeert onmiddellijk de positieve kanten, de talenten van Natanaël. Hij heeft een soort voelsprietten die dit bij mensen detecteren. Wellicht mogen wij aan dit soort 'voelsprietten' werken, binnen ons vrijwilligerswerk. Het is een uitdaging om na te gaan welke talenten schuilen in de mensen uit onze omgeving. Binnen onze werkgroepen en bewegingen is er een waaier van activiteiten die bepaalde talenten vragen, variatie genoeg dus. Het is echter belangrijk dat ze ook voldoende bekendgemaakt worden. Om mensen aan te spreken op hun talenten, en uit te nodigen zich in te zetten, trekken we dus best alle registers open: bekendmaking en oproep via Kerk en leven, parochiale mededelingen, website, mails en brieven, en vooral : mond aan mond reclame of mensen persoonlijk aanspreken.
Tenslotte, het hoeft waarschijnlijk niet gezegd, maar het is eveneens belangrijk dat mensen die zich inzetten ook bevestigd worden in hun talenten. Een klimaat van bemoediging en bevestiging schept een oase in onze samenleving.
4. Natanaël zit onder zijn vijgenboom. Hij voelt er zich goed, het is zijn 'leefplek', zijn vertrouwde omgeving. Maar blijkbaar is er Jezus er al geweest, de vijgenboom van Natanaël is geen onbekend gebied voor Hem...
Misschien lopen we op vandaag het risico om ons op te sluiten in onze 'binnenkerkelijke' werking. Er zijn problemen die om oplossing vragen, de toekomst moet worden voorbereid, het is steeds opnieuw verder zoeken etc....
Maar het mag ons niet vervreemden van de vijgenbomen waar de mensen uit onze omgeving, van vandaag, zich bevinden. Al zijn het niet de bomen van ons parochie/federatiebos, het is belangrijk om als 'doodgewone mens' ook 'doodgewone dingen' te doen die niet direct parochiebetrokken zijn. Op die manier blijven we in contact met de pleisterplekken van onze medemens.
5. Jezus roept Natanaël niet op om 'Hem te volgen'... Belangrijk binnen het projectgericht werken, is dat de projecten afgebakend worden. Er is een 'einde in zicht' voor alle betrokkenen! Uiteraard kan er een 'afsluit' voorzien worden (dankkaartje, receptie etc...) maar deze dient om te bedanken, niet om mensen verder op te vorderen. Uiteraard, als ze zelf vragende partij zijn, 'grotere dingen' willen zien, zijn ze van harte welkom. Maar 'grotere dingen' slaat hier niet op 'waardevoller of kerkbetrokkener'. Een kort, projectmatig engagement is even waardevol als een langdurig. Filippus en Natanaël speel je beter niet tegen elkaar uit, het is de bedoeling dat ze samen een stukje op weg kunnen gaan...

2. Filipussen en Natanaëls

In deze tekst zijn we op zoek gegaan naar enkele bouwstenen voor een projectmatig werken binnen ons vrijwilligerswerk, onze pastoraal.

Echter, het engagement op lange termijn blijft belangrijk. Zonder mensen die bereid zijn een groot stuk van hun tijd te geven voor de zaak, raken we er niet. We hebben 'Filipussen' nodig die kiezen voor een langdurig engagement. Zij kunnen van daaruit anderen inspireren en/of aanspreken. Maar deze mensen zullen extra moeten gemotiveerd en gevormd worden, en thuis moeten kunnen komen in een groep die hen draagt.

Tegelijkertijd is er het besef dat er weinig mensen zijn die meteen dit engagement op zich nemen. Wellicht moeten wij mensen de tijd geven om daarin te groeien. Daarom willen we ook op weg gaan met de Natanaëls van vandaag: mensen die een kort project willen dragen en ondersteunen. Hoe hun weg uiteindelijk zal lopen, dat weten we niet en dat hoeft ook niet. Natanaël duikt enkel terug op aan het einde van het Johannesevangelie, in het licht van de verrezen Jezus. We weten niet hoeveel tijd daar tussen lag of hoe hij daar terecht kwam...

3. Projectmatig werken: heel concreet

Hoe kunnen we onze visie rond projectmatig werken nu concreet maken, wat houdt het in, hoe wordt het uitgebouwd? Hoe kunnen we het omschrijven? We geven als voorbeeld een stappenplan voor de startavond van Broederlijk Delen.

• **Stap 1 : omschrijving van het project**

De werkgroep maakt een globaal concept van de avond, met de verschillende deelactiviteiten (deelprojecten) die nodig zijn.

Doelstelling : wat willen we realiseren, bereiken en waarom?

Afbakening

- hoeveel mensen nodig
- hoeveel bijeenkomsten nodig
- einddoel (en dan is het gedaan)

• **Stap 2 : recruter**

dit gebeurt met alle registers open : bekendmaking en oproep via Kerk en leven, parochiale mededelingen, website, mails en brieven, en vooral : mond aan mond reclame of mensen persoonlijk aanspreken.

• **Stap 3 : mensen samen brengen**

- om het project voor te stellen en te motiveren
- om te laten bijsturen
- afspraken maken en taken verdelen.

Stap 4 : uitvoeren

Stap 5 : een dankmoment als afsluiter.

Dit kan gaan van een bedankingskaartje, tot een klein traktaat (met evaluatiemoment). Niet om te vragen om voort te doen!

4. Wat is er nodig om dit mogelijk te maken?

1. Voor de werkgroepen : een andere manier van werken. Met enkelen kan je voordeden, coördineren... Maar je moet niet alles zelf willen doen. Betrek mensen volgens hun mogelijkheden. En die begrenzing kan je best respecteren en positief benaderen.
2. We moeten eens de oefening doen welke nieuwe mensen we kunnen aanspreken. Eventueel daar een lijst van aanleggen.
3. Het kan soms goed zijn van elkaar te weten wie waar aangesproken werd, zodat we mensen niet dubbel vragen en dus vlug overvragen....